

Jeugdzorg en de lokale PvdA

Wat wij willen voorkomen, is onder andere:

- Wij-zij denken. Iedereen hoort erbij en telt mee, ongeacht beperking of afkomst
- Morele en sociale uitsluiting. Dit is belangrijk en vraagt onze inzet
- Dehumanisering. In de eerste plaats gaat het er om dat wij de kinderen kennen die onze zorg nodig hebben
- Een groot kwaliteitsverschil tussen collectieve publieke voorziening en individuele particuliere diensten. Collectieve zorg moet leidend zijn en van goede kwaliteit

Tips voor raadsleden:

1. Voorkom onwetendheid. De transitie jeugdzorg is zeer ingewikkeld, maar voorkom dat je door onwetendheid niet in staat bent de discussie goed te volgen. Laat je (op hoofdlijnen) informeren, dwing relevante informatie af bij griffie of wethouder of ga zelf op zoek naar informatie (zie ook tip 5).
2. Houd het tempo erin, zit de verantwoordelijk wethouder achter de vordden. Trap niet in de valkuil om te denken dat 1 januari 2015 nog ver weg is, wacht niet af wat de uitkomst wordt van de discussie over de vraag of gemeenten er wel klaar voor zijn. Bedenk dat je eigenlijk in februari 2014 klaar moet zijn. Er is nog veel werk te verzetten! De gemeenten zijn klaar voor de decentralisatie als iedereen doet wat er gedaan moet worden en dat is nog hard werken!
3. **Stel nu alvast schriftelijke vragen aan B&W, bijvoorbeeld:**
 - a. Bent u het met ons eens dat er nog 350 dagen beschikbaar zijn voor de voorbereiding op de decentralisatie jeugdzorg?
 - b. Wat moet er in onze gemeente gedaan worden in het kader van deze decentralisatie?
 - c. Hoe ver bent u met deze voorbereiding?
 - d. Wat moet er nog gedaan worden?
 - e. Zijn er risico's of problemen in dit kader en zo ja, hoe gaat u dit oplossen?
 - f. Kunt u inzicht geven in wat in onze regio uitgegeven wordt aan jeugdzorg?
4. **Vraag nu alvast een tweemaandelijks rapportage over de voorbereiding van je gemeente op de decentralisatie van de jeugdzorg, wat wordt het transitiepad?**
5. Beperk je niet tot de eigen gemeente. Zoek contact met collega-(PvdA)-raadsleden uit buurgemeenten en Statenleden om samen na te denken over de transitie van de jeugdzorg. Het is immers een regionale aangelegenheid. Vaak heb je te maken met een regionaal samenwerkingsverband (eventueel een gemeenschappelijke regeling).
6. In de jeugdzorg zijn we terughoudend met aanbesteden.
7. Als je geen positie kiest, krijg je er een toegewezen. Laat het proces niet enkel aan het college over. Zorg dat je – op hoofdlijnen – weet hoe het proces van de transitie verloopt. Wanneer moeten welke besluiten genomen worden en wat is daarin de positie van de raad? Op www.voordejeugd.nl staat een schema dat landelijk gehanteerd wordt voor het te doorlopen proces.
8. Duik de praktijk in, voorkom dat discussies over de transitie jeugdzorg blijven hangen op een hoog abstractieniveau. Oriënteer jezelf op het beleidsveld door bijvoorbeeld gesprekken te voeren of een dag mee te lopen met cliënten, hulpverleners van bureau Jeugdzorg of instellingen voor geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg etc.

April 2013

Deze tekst is tot stand gekomen met dank aan: Marieke Moorman (wethouder Tilburg), Corrie Noom (wethouder Zaanstad), Jasper Ragetlie (wethouder Deurne), Ed Wallinga (wethouder Enschede), Marc Witteman (gedeputeerde Flevoland).

Redactie Jacqueline Kalk (secretaris CLB).

De jeugdzorg wordt gedecentraliseerd. Vanaf 1 januari 2015 is de lokale overheid verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Decentralisatie van de jeugdzorg is, net als de decentralisatie van de AWBZ en de Participatiewet, een wens van de PvdA. De PvdA vindt het belangrijk dat de lokale overheid die taken uitvoert. Op lokaal niveau hebben burgers immers direct contact met de overheid. De decentralisatie van de jeugdzorg gaat voor ons niet over de schaal waarop je zaken organiseert, maar over verbeteringen in de zorg en jeugdzorg, bij de dagbesteding en over participatie van mensen.

Voor ons is het belangrijk om met de decentralisaties daadwerkelijk te kunnen ontkokeren in het sociale domein, kwaliteit te borgen ondanks bezuinigingen, professionals ruimte te geven en nieuwe vormen van solidariteit te ontwikkelen. Anders denken, doen en organiseren. Dat is wat de PvdA wil met de te decentraliseren taken. Lokale verankering is daarvoor belangrijk omdat de mensen om wie het gaat wonen in onze steden, wijken en dorpen. Omdat onze kinderen daar opgroeien en het voor hen niet uit mag maken in welke gemeente zij opgroeien.

Waar gaat het om bij de jeugdzorg?

Bij de decentralisatie van de jeugdzorg hebben we het over:

- De jeugdzorg (provincie). Hieronder vallen bijvoorbeeld de bureaus Jeugdzorg, de pleegzorg, de begeleiding van gezinnen, de kindertelefoon en de jeugdbescherming.
- De gesloten jeugdzorg (ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, VWS). Hieronder valt de zorg aan jongeren met ernstige gedragsproblemen. Hulp wordt geboden in een gesloten omgeving en kan gedwongen zijn.
- De jeugd GGZ (Zorgverzekeringswet, ZVW). Dit is hulp aan kinderen en jeugdigen met psychiatrische of psychosociale klachten die zo ernstig zijn dat zij hierdoor in hun ontwikkeling worden bedreigd.
- Zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jongeren (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, AWBZ). Veelal gaat het hierbij om de begeleiding van jongeren die een IQ hebben tussen de 50-85.
- Voogdij en onder toezichtstelling oftewel jeugdbescherming/jeugdreclassering (ministerie van Veiligheid en Justitie). Onder toezichtstelling is voor jongeren die een strafbaar feit hebben gepleegd (hulp en controle). Jeugdbescherming wordt opgelegd door de rechter als de ontwikkeling van een kind wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet genoeg helpt.

Als een kind mishandeld wordt, mag het niet uitmaken in welke gemeente het kind woont. Kinderen hebben recht op veiligheid en recht op een minimum aan zekerheid. Opvoeden is grenzen stellen versus vrijheid geven, het hier en nu versus de toekomst, cultuurbehoud versus cultuurvernieuwing. Opvoeden gaat niet vanzelf en soms is het een strijd.

Wij benaderen kinderen en hun ouders en omgeving positief en in hun context. Zij zijn niet 24/7 en 18 jaar lang hetzelfde.

Met de meeste kinderen gaat het goed. Zij groeien op in een liefdevol gezin, in een buurt, gaan naar school of naar een vorm van kinderopvang en worden goed begeleid op hun weg naar volwassenheid. Wij gaan uit van wat gezinnen zelf kunnen, maar soms is er hulp nodig. Voor de PvdA staat het belang van het kind altijd voorop, juist omdat zij vaak niet in staat zijn om voor zichzelf op te komen.

In het algemeen kun je er vanuit gaan dat het met 85 procent van de kinderen goed gaat, ongeveer 10 procent van de kinderen heeft lichte zorg nodig en bij ongeveer 5 procent van de kinderen gaat het om complexe problematiek.

Veel hulpvragen hebben oorzaken die niet alleen het kind aangaan. Binnen de thuissituatie van het kind, het gezin, kunnen er ook andere problemen zijn, bijvoorbeeld armoede, weinig sociale netwerken rond de opvoeding, gezondheidsproblemen van ouders of verslavingsproblematiek. Wij organiseren ondersteuning en hulp voor kinderen zo dichtbij mogelijk, in hun eigen buurt, wijk, dorp of op school.

Voor de PvdA is het belangrijk dat hulp niet te laat komt, vandaar dat we kiezen voor een sterke nadruk op preventie en preventieve activiteiten. Beter langere kinderopvang om achterstanden te voorkomen. Als er zorg nodig is, vinden we het belangrijk dat er gewerkt wordt vanuit één plan per (samengesteld) gezin met één budget, het liefst één overheidslaag die er bij betrokken is en één regisseur voor het zorgaanbod.

Als er hulpvragen zijn, vindt de PvdA het belangrijk om eerst te kijken wat gezinnen zelf kunnen oplossen, wat met hulp van hun eigen netwerken kan worden geregeld om pas daarna te kijken naar de hulp vanuit de overheid. Wij erkennen dat er gezinnen zijn die (nog) niet in staat zijn om problemen zelf het hoofd te bieden of die nauwelijks beschikken over een eigen sociaal netwerk. Dat mag er niet toe leiden dat kinderen geen hulp kunnen krijgen als zij dit wel nodig hebben. Als gezinnen niet over deze hulpbronnen beschikken, heeft de overheid de verantwoordelijkheid om te voorkomen dat kinderen buiten de boot kunnen vallen. En als een kind niet meer onder het gezag van de ouders valt, is de overheid direct verantwoordelijk.

De PvdA wil dat kinderen in gelijke mate toegang tot dezelfde jeugdzorg hebben. Tweedeling in de jeugdzorg mag niet voorkomen. Ook de jeugd GGZ is op dezelfde manier toegankelijk voor alle kinderen, ongeacht het opleidingsniveau of inkomen van hun ouders. De PvdA is tegen elke vorm van eigen bijdrage in de jeugdzorg.

Kinderen van ouders die kampen met ziekte of verslavingsproblematiek, krijgen extra zorg. Als de veiligheid of ontwikkeling van het kind in gevaar komt, grijpen we in.

Veel ouders van kinderen in de jeugdzorg hebben zelf ook een verleden in de jeugdzorg. Dit patroon willen we doorbreken. Het vroegtijdig signaleren van risico's hoort hierbij.

Veiligheid van kinderen staat voorop. Voor het waarborgen van deze veiligheid is het nodig dat er voldoende doorzettingsmacht is om in die situaties waarin dit noodzakelijk is, bijvoorbeeld als er sprake is van gedwongen maatregelen, handelend te kunnen optreden. De professional moet geaccepteerd worden in de rol van regisseur (1 plan, 1 aanpak, 1 gezin, 1 budget) om vanuit dit plan datgene te doen wat goed is voor het kind. Wij zijn er voorstander van dat de gemeentelijke doorzettingsmacht wettelijk verankerd wordt.

Wat vindt de PvdA belangrijk?

- Kinderen zijn geen geïsoleerde wezens maar maken deel uit van een gezin, buurt, omgeving.
- Kinderen horen niet in de problemen te komen, dus de nadruk op preventie.
- Het gaat niet alleen om het kind en het gezin maar ook om onderwijs, zorg, sport, werk, inkomen enzovoort.
- Kinderen moeten kunnen rekenen op de overheid.

- Zorg aan kinderen voldoet aan de kwaliteitseisen* zoals we die samen hebben vastgesteld.
- Het zorgaanbod is voor alle kinderen gelijk, ongeacht de opleiding of het inkomen van hun ouders/verzorgers.

* Er zijn wettelijk vastgelegde kwaliteitseisen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het kunnen overleggen van een verklaring van goed gedrag door de professionals; het hebben van afspraken en voorschriften hoe er met informatie, dossiervorming, bescherming en toestemming wordt omgegaan; er geldt een meldplicht voor calamiteiten binnen de hulpverlening(sorganisatie); er geldt een meldplicht als er sprake is van geweld bij de verlening van jeugdhulp; dit geldt ook voor het verplicht melden van huiselijk geweld en kindermishandeling, het werken met goed opgeleide en geregistreerde professionals. Als gemeente kun je zelf nog aanvullende eisen stellen aan jeugdhulp(organisaties).

Ruimte voor professionals

De professionals in de jeugdzorg moeten voldoende ruimte krijgen om hun werk te doen vanuit hun betrokkenheid bij de kinderen. Herwaardering van de professional brengen we tot stand door de jeugdzorg te dereguleren (ontbureaucratiseren) en ontkokeren, maar vooral ook door te vertrouwen op deze professionals. Zij hebben recht op goede arbeidsomstandigheden. De transitie in de jeugdzorg kan met zich meebrengen dat de professional zijn baan verliest of op een andere plaats in de keten komt te werken. Wij zetten dan in op het bemiddelen van werk naar werk en het voorkomen dat belangrijke kennis onnodig verdwijnt. De professionals voldoen aan de opleidingseisen, beroepscode en het tuchtrecht. De PvdA wil geen marktwerking in de zorg. Wij zorgen ervoor dat de bureaucratie klein wordt gehouden.

De PvdA wil dat de meldcode kindermishandeling standaard wordt ingevoerd bij alle instellingen die met kinderen werken. De medewerkers van deze instellingen worden getraind om kindermisbruik tijdig te herkennen. Daarnaast hebben deze instellingen een cliëntenraad en andere vormen van inspraak voor de kinderen en hun ouders of verzorgers.

Om de effecten van jeugdzorg te kunnen beoordelen worden prestatiegegevens van instellingen vooraf afgesproken, aangeleverd en openbaar gemaakt. Onderdeel van de prestatiegegevens zijn jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoeken.

Wij zorgen voor een ombudsfunctie waar ouders en kinderen die vastlopen terecht kunnen.

Wij willen bereiken dat:

- Onze jeugd opgroeit tot actieve burgers
- Jongeren uit verschillende bevolkingsgroepen gelijke kansen krijgen en die in gelijke mate gebruiken
- Er voldoende aandacht is voor de context van het kind, zoals het gezin, de bindingen van het gezin met de omgeving en de kracht van de sociale netwerken van het gezin. Doen de gezinsleden actief mee in de samenleving? Wij willen ondersteunen waar het verlichting kan brengen en begeleiden vanuit nabijheid
- Kinderen en hun ouders over sterke sociale netwerken beschikken. Daar waar die er nog niet zijn zal daar aan gewerkt moeten worden
- Positief jeugdbeleid ontstaat waarbij we uitgaan van de eigen kracht. We houden op met onnodig etiketteren en onnodige interventies en gaan door met ontzorgen en normaliseren

Er bestaat geen risicoloze samenleving. We streven naar 100 procent veiligheid voor onze kinderen maar realiseren ons dat incidenten zich blijven voordoen.